

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

**GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O SPOLJNOJ TRGOVINI
KONTROLISANOM ROBOM
ZA 2012 GODINU**

Ministarstvo ekonomije Crne Gore kao ključna karika u sistemu kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene, sačinilo je šesti Izvještaj o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene. Ovaj izvještaj predstavlja pregled izdatih dozvola za izvoz, uvoz i brokering aktivnosti, a ujedno je prikazana i saradnja ove institucije sa međunarodnim institucijama i organizacijama u oblasti kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene. Imajući u vidu činjenicu da, realizacija dozvola koje su izdate u 2012.godini teče i tokom 2013.godine, ovaj izvještaj ne obuhvata i kategoriju ukupne realizacije za posmatrani period.

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije
Rimski Trg 45
81000 Podgorica

Sektor za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom
Odsjek za politiku i režim spoljne trgovine

Tel: + 382 20 482 294

Fax: + 382 20 234 576

Goran Šćepanović,
pomoćnik ministra

Tel: + 382 20 482 115 ; Fax: + 382 20 234 576

E-mail: goran.scepanovic@mek.gov.me

mr Kadrija Kurpejović
samostalni savjetnik

Tel: + 382 20 482 294 ; Fax: + 382 20 234 576

E-mail: kadrija.kurpejovic@mek.gov.me

Dragan Vujović
samostalni savjetnik

Tel: + 382 20 234 976; Fax: + 382 20 234 576

E-mail: dragan.vujovic@mek.gov.me

Nebojša Radonjić
samostalni savjetnik

Tel: + 382 20 482 069; Fax: + 382 20 234 576

E-mail: nebojsa.radonjic@mek.gov.me

Predrag Pavićević
samostalni savjetnik

Tel: + 382 20 482 118; Fax: + 382 20 234 576

E-mail: predrag.pavicevic@mek.gov.me

Špiro Medigović
samostalni savjetnik

Tel: + 382 20 482 371; Fax: + 382 20 234 576

E-mail: spiro.medigovic@mek.gov.me

S A D R Ž A J**I. PRVI DIO**

UVOD	5.
-------------------	-----------

II. DRUGI DIO

NACIONALNO ZAKONODAVSTVO	6.
---------------------------------------	-----------

1. Zakon o spoljnoj trgovini , naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene.....	6.
---	----

2. Podzakonski akti	6.
---------------------------	----

3. Ostali propisi	7.
-------------------------	----

4. Međunarodni pravni instrumenti i režimi	7.
--	----

5. Međunarodni ugovori i konvencije	8.
---	----

III. TREĆI DIO

CRNA GORA U SISTEMU SPOLJNOTRGOVINSKE KONTROLE	10.
---	------------

1. Međunarodna saradnja	10.
-------------------------------	-----

2. Tehnička podrška u jačanju kapaciteta Crne Gore na polju kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom	10.
---	-----

3. Dalje aktivnosti u oblasti kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom	11.
---	-----

IV. ČETVRTI DIO

STATISTICKI PREGLED	13.
----------------------------------	------------

Aneks 1/12:

<i>Podaci o izdatim izvoznim dozvolama za naoružanje i vojnu opremu</i>	<i>14.</i>
---	------------

Aneks 2/12:

<i>Podaci o izdatim uvoznim dozvolama za naoružanje i vojnu opremu</i>	<i>16.</i>
--	------------

Aneks 3/12:

<i>Podaci o izdatim dozvolama za izvoz robe dvostruke namjene</i>	<i>17.</i>
---	------------

Aneks 4/12:

<i>Podaci o izdatim dozvolama za uvoz robe dvostruke namjene</i>	<i>18.</i>
--	------------

Aneks 5/12:	
<i>Podaci o izdatim dozvolama za brokering aktivnosti</i>	18.
Aneks 6/12:	
<i>Podaci o izdatim dozvolama za izvoz nevojnih ubojnih sredstava</i>	19.
Aneks 7/12:	
<i>Podaci o izdatim dozvolama za uvoz nevojnih ubojnih sredstava</i>	20.
Aneks 8/12:	
<i>Podaci o odbijenim zahtjevima za izvoz/uvoz kontrolisane robe</i>	21.

PRILOZI

Prilog 1: Izvod iz Nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme	23.
Prilog 2: Izvod iz Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene	25.
Prilog 1: Izvod iz Nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme	26.

ANEKSI

Aneks 1a/12: Tabelarni prikaz dozvola za IZVOZ naoružanja i vojne opreme	28.
Aneks 2a/12: Tabelarni prikaz dozvola za UVOZ naoružanja i vojne opreme	32.
Aneks 3a/12: Tabelarni prikaz dozvola za UVOZ roba dvostruke namjene	36.
Aneks 4a/12: Tabelarni prikaz dozvola za BROKERING aktivnosti	37.
Aneks 5a/12: Tabelarni prikaz dozvola za IZVOZ nevojnih ubojnih sredstava	39.
Aneks 6a/12: Tabelarni prikaz dozvola za UVOZ nevojnih ubojnih sredstava	40.

PRVI DIO

UVOD

Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene („Službeni list Crne Gore“, br. 80/08), Zakon o kontroli izvoza robe dvostruke namjene („Službeni list Crne Gore“, br. 30/12) i podzakonska akta donešena na osnovu ovih zakona predstavljaju osnov državne kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene (u daljem tekstu: Kontrolisana roba).

Zakonodavni osnov za izradu Godišnjeg izvještaja o spoljnotrgovinskom prometu kontrolisane robe sadržan je u članu 32. stav 1. Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene („Službeni list CG“, broj 80/08). Izvještaj je sačinjen u Ministarstvu ekonomije Crne Gore, nadležnom organu za sprovođenje Zakona i pratećih propisa iz oblasti kontrole spoljne trgovine Kontrolisanom robom.

Pored zakonodavnog okvira Ministarstvo ekonomije je, **Šesti nacionalni izvještaj** koji daje pregled izvožno-uvozne kontrole Kontrolisane robe za period 2012. Godine, pripremlilo u skladu sa preporukama međunarodne zajednice. Prilikom izrade Izvještaja poštovane su preporuke Evropske unije po pitanju forme i sadržine nacionalnih izvještaja, kako bi isti bili kompatibilni sa izvještajima Evropske unije i upotrebljivi u svrhe poređenja sa nacionalnim izvještajima zemalja u našem okruženju i šire.

U vezi sa sistemom odabira podataka koji se objavljuju postoji kompromis između obaveze objavljivanja i obaveze zaštite komercijalnih interesa privrednih subjekata. Svi podaci su iskazani zbirno kako se ni na koji način ne bi ugrozila povjerljivost raspoloživih podataka, što je u skladu sa Zakonom o tajnosti podataka („Sl.list Crne Gore“, br.14/08, 76/09, 41/10, 38/12, 44/12 i 14/13) i Zakona o zaštiti neobjavljenih podataka („Sl.list Crne Gore“, br.16/07, 73/08).

Nakon podnošenja Izvještaja Vladi i njegovog usvajanja, u cilju postizanja veće transparentnosti u oblasti kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom, kao i jačanje kredibiliteta Crne Gore u svijetu i unaprijeđenja međunarodne saradnje u ovoj oblasti, Ministarstvo ekonomije će publikovati ovaj izvještaj i isti postaviti na svoj zvanični sajt www.mek.gov.me.

U izvještaju su date osnovne informacije o Zakonu o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom, politici izvožno-uvozne kontrole, nacionalnim kontrolnim listama, nadležnim institucijama u procesu izdavanja dozvola, kriterijumima o izdavanju dozvola, dosadašnjem iskustvu na polju kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom, aktivnom učešću na savjetovanjima, treninzima, obukama i daljem unaprijeđenju sistema kontrole, kao i analiza statističkih podataka prikazanih u Aneksima.

Aneksi sadrže tabelarne prikaze podataka o odobrenim zahtjevima za obavljanje spoljne trgovine kontrolisanom robom.

DRUGI DIO

NACIONALNO ZAKONODAVSTVO

Nacionalno zakonodavstvo u oblasti spoljne trgovine kontrolisanom robom (za posmatrani period) čine sljedeći, propisi:

1. Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene;
2. Zakon kontroli izvoza robe dvostruke namajene;
3. Podzakonski akti;
4. Ostali propisi;
5. Međunarodni pravni instrumenti i režimi, i
6. Međunarodni ugovori i konvencije.

1. Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene

U odnosu na prethodne godine, u 2012. godini u nacionalnom zakonodavstvu u oblasti spoljne trgovine kontrolisanom robom, došlo je do donošenja Zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene ("Sl.list CG", broj 30/12), koji počeo primjenjivati od 01.jula 2012.godine

Navedenim zakonom kao i Zakonom o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene ("Službeni list Crne Gore", br. 80/08), propisani su način i uslovi po kojima se može vršiti spoljna trgovina kontrolisanom robom, nadležnosti i procedure izdavanja dozvola za izvoz i uvoz, transport i tranzit, brokering i vršenje usluga u spoljnotrgovinskom prometu. Pored toga, Zakoni propisuju obavezu nadzora i kontrole nad realizacijom navedenih poslova i propisuju prekršajne kazne za nepoštovanje odredaba ovog zakona. Krivične kazne za nepoštovanje odredaba zakona su propisane u Krivičnom zakoniku Crne Gore ("Sl. list Crne Gore", br. 40/08, 25/10, 32/11).

Jedan od ključnih koraka u dogradnji pravnog sistema u oblast kontrole spoljnotrgovinskog poslovanja kontrolisanom robom je svakako i prihvatanje kriterijuma Zajedničkog stava Savjeta EU 2008/944/CFSP¹ (1), koji zamjenjuju Kodeks ponašanja o izvozu oružja od juna 1998.god. Kriterijumi Zajedničke pozicije Savjeta EU 2008/944/CFSP, predstavljaju osnov za ne/izdavanje saglasnosti, odnosno konačnog odobrenja po osnovu podnešenog zahtjeva.

Prije odlučivanja o zahtjevu za izdavanje dozvole Ministarstvo pribavlja prethodnu saglasnost ministarstava nadležnih za inostrane poslove, poslove odbrane i unutrašnje poslove. U slučaju da bilo koje Ministarstvo nije saglasno, Ministarstvo ekonomije neće izdati dozvolu². Po potrebi, a zavisno od vrste i namjene kontrolisane robe, Ministarstvo će pribaviti mišljenja i drugih nadležnih organa.

2. Podzakonski akti

Podzakonska akta kojima se bliže uređuju određena pitanja vezana za kontrolu spoljnotrgovinskog poslovanja kontrolisanom robom, obuhvataju:

¹ Crna Gora je pocetkom 2009.godine prihvatila obavezu da će se u postupku kontrole izvoza kontrolisane robe dosljedno pridržavati svih osam kriterijuma Zajedničke pozicije Savjeta EU 2008/944/CFSP, u proceduri izdavanja dozvola. Crna Gora na ovaj način pokazuje privrženost primjene evropskih standarda čime otvara vrata za članstvo u međunarodnim kontrolnim režimima, sa mogućnošću korišćenja svih njihovih prednosti. Ovi kriterijumi su ranije bili prisutni u Kodeksu ponašanja EU koji je usvojen u junu 1998.godine, i Crna Gora ih se takođe pridržavala.

² Izdata dozvola se može oduzeti, u slučaju kada nadležno ministarstvo dođe do saznanja da je dozvola izdata na osnovu lažnih podataka, i u situaciji, kada se značajno mijenjaju okolnosti pod kojima je izdata dozvola, kada lice, ili posao spoljne trgovine ugrožavaju bezbjednost, spoljnotrgovinske interese zemlje, kada se lice ne pridržava uslova navedenih u dozvoli i kada prestane da ih poštuje.

- Odluku o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme (usklađena sa *Common Military List of the European Union (CFSP) (2012/C 85/01) (CFSP)*);³
- Odluku o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene (usklađena sa Listom roba i tehnologija dvostruke namjene *Council Regulation (EC) No. 428/2009 of 05 May 2009.*);⁴
- Odluku o utvrđivanju liste nevojnih ubojnih sredstava;⁵
- Uredba o spoljnoj trgovini sredstvima za posebne namjene;⁶
- Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje dozvole, obrascu dozvole sadržaju i obrascima drugih dokumenata koji su potrebni za vršenje spoljne trgovine kontrolisanom robom;⁷
- Pravilnik o obrascima zahtjeva i dozvola za izvoz roba dvostruke namjene, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći;⁸
- Pravilnik o obrascu zahtjeva za upis u Registar lica za obavljanje spoljne trgovine kontrolisanom robom i obrascu i načinu vođenja Registra;⁹
- Pravilnik o načinu postupanja carinskog organa u carinskim postupcima sa naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene.¹⁰

Nacionalne kontrolne liste

Zakonima je propisano da Vlada na predlog ministarstva nadležnog za poslove spoljne trgovine, donosi i ažurira Nacionalne liste i iste harmonizuje sa zakonodavstvom EU. Liste EU su evolutivnog karaktera i ažuriraju se godišnje, stoga je neophodno i Nacionalne liste redovno ažurirati, prateći razvoj i događanja u respektivnim međunarodnim kontrolnim režimima i usaglašavati sa istim.

3. Ostali propisi

Pored Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene i Zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene, u pozitivnom zakonodavstvu Crne Gore, u oblasti prometa spoljne trgovine kontrolisanom robom, primjenjuju se i drugi zakoni, koji po svojoj prirodi, konkretno regulišu određena pitanja, značajna i od uticaja, za obavljanje spoljne trgovine u oblasti kontrolisane robe.¹¹

4. Međunarodni pravni instrumenti i režimi

Međunarodni kontrolni režimi su:

³ "Sl. list Crne Gore", br. 52/12 od 12.10.2012. godine

⁴ "Sl. list Crne Gore", br. 44/11 od 29.08.2011. godine.

⁵ "Sl. list Crne Gore", br. 66/10 od 19.11.2010. godine.

⁶ "Sl. list Crne Gore", br. 66/10 od 19.11.2010. godine

⁷ "Sl. list Crne Gore", br. 08/11 od 04.02.2011. godine.

⁸ "Sl. list Crne Gore", br. 62/2012" od 14.12.2012. god.

⁹ "Sl. list Crne Gore", br. 45/09; 08/11 od 04.02.2011. godine.

¹⁰ "Sl. list Crne Gore" br. 60/09 od 08.09.2009. godine.

¹¹ Zakon o proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme ("Sl. list SRJ", br. 41/96 i "Sl. list SCG", br. 07/05); Zakon o spoljnoj trgovini ("Službeni list Crne Gore", br. 28/04, 37/07); Carinski zakon ("Službeni list RCG", br. 07/02, 38/02, 72/02, 21/03, 31/03, 29/05, 66/06 i "Službeni list CG", br. 21/08); Zakon o graničnoj kontroli ("Službeni list Crne Gore", br. 72/09).

Osim navedenih, primjenjuju se i Zakon o hemikalijama ("Službeni list Crne Gore", br. 18/12); Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 56/09); Zakona o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci ("Službeni list Crne Gore", broj 83/09).

- **Vasenaar aranžman (Wassenaar Arrangement - WA)**¹² - www.wassenaar.org.
- **Grupa nuklearnih snabdjevača (Nuclear Suppliers Group – NSG)**¹³ - www.nuclearsuppliersgroup.org.
- **Zenger komitet (Zangger Committee)**¹⁴ - www.zanggercommittee.org.
- **Australska grupa (The Australia Group – AG)**¹⁵ - www.australiagroup.net.
- **Režim kontrole raketne tehnologije (Missile Technology Control Regime – MTCR)**¹⁶ - www.mtcr.info.

Crna Gora nije pokrenula inicijativu za pristupanje Međunarodnim kontrolnim režimima a Ministarstvo ekonomije će u narednom periodu razmotriti mogućnosti za pristupanje nekom od navedenih režima.

5. Međunarodni ugovori i konvencije

Djelovanje Vlade Crne Gore na planu ispunjavanja obaveza koje proizilaze iz multilateralnih sporazuma o kontroli naoružanja, razoružanja i neproliferacije je usmjereno ka integraciji u strukture koje stvaraju sigurne mehanizme očuvanja mira i bezbjednosti, uz uvažavanje interesa svih država. Pored stvaranja institucionalnog okvira za bilateralnu i multilateralnu saradnju u oblasti bezbjednosti, nadležni organi preduzimaju neophodne radnje na planu izgradnje odgovarajuće legislativne osnove, što obuhvata ratifikaciju i implementaciju međunarodnih sporazuma u oblasti razoružanja, neproliferacije, kontrole naoružanja, borbe protiv terorizma i organizovanog kriminala.

Crna Gora se dosljedno zalaže za primjenu svih međunarodnopravnih instrumenata koji regulišu oblast razoružanja i kontrole naoružanja i podržava svaku novu konstruktivnu inicijativu usmjerenu ka jačanju i proširivanju međunarodne saradnje u interesu smanjenja i eliminisanja rizika i posljedica proizvodnje i upotrebe bilo koje vrste oružja ili ubojnih sredstava.

Nakon proglašenja nezavisnosti 3. juna 2006. godine, Crna Gora je sukcesorskom izjavom preuzela sporazume koji su u saglasnosti sa njenim pravnim sistemom i postala aktivna učesnica u sprovođenju većine važnih međunarodnih ugovora i konvencija u oblasti razoružanja i kontrole naoružanja.

Na planu razoružanja, neproliferacije i kontrole naoružanja, Crna Gora aktivno učestvuje u sprovođenju niza drugih međunarodnih instrumenata, među kojima su: Bečki dokument 99, Dokument OEBS o malom oružju 2000, Dokument OEBS o skladištima konvencionalne municije 2003, Dokument OEBS o sertifikatima o krajnjem korisniku 2004, Dokument OEBS o trgovinskom posredovanju (brokeringu) 2004, Dokument OEBS o lakim prenosivim sistemima protivvazdušne odbrane 2003.g. (MANPADS), Zaključni dokument pregovora po članu IV. Aneksa 1B Opšteg okvirnog sporazuma za mir u BiH (Dejtonskog sporazuma)¹⁷.

¹² Cilj Wassenaar aranžmana je podsticanje transparentnosti i veće odgovornosti u prenosu robe i tehnologije za konvencionalno oružje i robu dvostruke namjene kao i održavanje dogovorenog kontrolnog popisa vojne robe i robe dvostruke namjene. Wassenaar aranžman trenutno okuplja 40 zemalja svijeta čiji se predstavnici redovno sastaju u Beču.

¹³ Od svog osnivanja 1975. godine, Grupa nuklearnih snabdjevača nastoji smanjiti globalno širenje nuklearnog oružja kontrolom izvoza i transfere materijala koji mogu biti primjenjivi u razvoju nuklearnog oružja.

¹⁴ Cilj Zenger komiteta je sprječavanje preusmjerenja izvezenih nuklearnih materijala za civilne svrhe u nuklearna oružja ili druge nuklearne eksplozivne naprave.

¹⁵ Ovaj režim kontrole uspostavljen je još 1985. godine, s ciljem sprječavanja širenja oružja za masovno uništenje, posebno hemijskih i bioloških agensa i opreme za proizvodnju robe dvostruke namjene. Okuplja preko 40 zemalja, uključujući i zemlje članice Europske unije.

¹⁶ Režim kontrole raketne tehnologije (MTCR) (Srbija i Crna Gora je februara 2004. godine unilateralno prihvatila, da se pridržava MTCR-a dokumenta «Oprema, softver i tehnologija», od 30. maja 2003. godine i Uputstva za važne transfere osjetljivih projektila od 7. januara 1993. godine).

Ovaj Režim ima za cilj ograničiti širenje projektila i tehnologije za proizvodnju projektila te održavanje kontrolnog popisa robe s vojnom i dvojnou namjenom.

¹⁷ Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja, Član IV, Aneks 1-B, Dejtonskog sporazuma, čije su članice Srbija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Crna Gora, od svog potpisivanja – 14. jun 1996. godine u Firenci, predstavlja jedan od ključnih i suštinskih mehanizama

Na planu neproliferacije oružja za masovno uništenje i borbe protiv terorizma, Crna Gora radi na unapređenju zakonodavnog okvira za implementaciju rezolucija **1373 i 1540**. U planu je izrada Nacionalnog akcionog plana za implementaciju rezolucije 1540 kao i podnošenje ažuriranih izvještaja UN u vezi sa sprovođenjem ovih rezolucija.

Crna Gora je potpisnica **Haškog kodeksa** protiv širenja balističkih projektila (**HCOC**) i redovno podnosi godišnje izvještaje u vezi sa njegovom implementacijom.

Na planu kontrole malog i lakog naoružanja, Crna Gora implementira Program akcije UN za spriječavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nedozvoljene trgovine malim oružjem i lakim naoružanjem u svim njegovim aspektima (**UN, PoA, SALW**), polazeći, prije svega od sljedećih međunarodnih dokumenata:

1. Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i Protokola o zabrani nelegalne proizvodnje i transfera vatrenog oružja, svih njegovih komponenti i municije¹⁸;
2. Akcionog programa Ujedinjenih nacija za sprečavanje, iskorjenjivanje i borbu protiv ilegalne trgovine lakim i malokalibarskim naoružanjem u svim njenim oblicima;
3. Plana akcije Organizacije za bezbjednost i saradnju u Evropi (OEBS) u vezi sa SALW;
4. Regionalnog pravilnika o mikro-razoružanju za Jugoistočnu Evropu (RMDS);

Vlada Crne Gore aktivno učestvuje u donošenju nove **Strategiju za kontrolu i smanjenje lakog i malokalibarskog naoružanja (SALW)**, kojom se daju smjernice za buduće aktivnosti na polju kontrole SALW. U skladu sa obavezama ustanovljenih Strategijom, formiraće se **Komisija za sprovođenje strategije za kontrolu lakog i malokalibarskog naoružanja**, sa zadatkom da koordinira i usmjerava aktivnosti svih relevantnih subjekata u implementaciji pomenute Strategije, informiše javnost o planiranim aktivnostima i postignutim rezultatima, sačini izvještaj o postignutim rezultatima u kontroli i smanjenju lakog i malokalibarskog naoružanja, u skladu sa Akcionim planom UN za sprečavanje, iskorjenjivanje i borbu protiv nelegalne trgovine (SALW) i Programom akcije o SALW-u Organizacije za bezbjednost i saradnju u Evropi (OEBS), kao i ostalim relevantnim sporazumima.

Pored toga što je članica međunarodnih ugovora u oblasti razoružanja i kontrole naoružanja, a u cilju pružanja podrške i doprinosa u izgradnji i jačanju kako regionalne tako i evropske stabilnosti i bezbjednosti, Crna Gora sprovodi i niz aktivnosti u skladu sa sljedećim međunarodnim dokumentima:

- Bečkim dokumentom 99¹⁹;
- Ugovorom o konvencionalnim snagama u Evropi (CFE), i
- Ugovorom o otvorenom nebu (Treaty on Open Skies)²⁰.

*Crna Gora, u postupku kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene primjenjuje sveobuhvatnije kriterijume u odnosu na one koje predviđa **Međunarodnog sporazuma o kontroli trgovine oružjem (ATT)** čije potpisivanje je predviđeno za 3. jun 2013.god.*

za očuvanje i unapređenje bezbjednosti i stabilnosti u regionu. **Cili Sporazuma** je postizanje uravnoteženog i stabilnog nivoa oružanih snaga između ugovornih strana na način koji definiše brojčana ograničenja u pet kategorija konvencionalnog naoružanja (tenkovi, artiljerija kalibra više od 75mm, oklopna borberna vozila, borbeni avioni i jurišni helikopteri) kojima Strane raspolažu.

¹⁸ Crna Gora je postala članica Konvencije i Protokola 3. juna 2006. godine, dakle sukcesijom.

¹⁹ Crna Gora redovno ispunjava sve obaveze koje proizilaze iz **Bečkog dokumenta 99**, a koje obuhvataju izgradnju mjera povjerenja i bezbjednosti, razmjenu godišnjih informacija i verifikaciju evaluacijskim posjetama vojnim jedinicama, inspekcijama specifičnog područja, posjetama vojnim vazduhoplovnim bazama, posmatranjem najavljenih vojnih aktivnosti, posmatranjem obuka i vježbi, upoznavanjem sa novim tipovima oružja. Crna Gora je u obavezi da na godišnjem nivou prihvati tri inspekcije specifičnog područja i jednu evaluacijsku posjetu, dok broj inspekcija i evaluacija prihvaćenih na bilateralnoj osnovi nije ograničen i zavisi od Crne Gore.

²⁰ Iako nije potpisnica **CFE** i **Treaty on Open Skies**, Crna Gora na dobrovoljnoj osnovi učestvuje u aktivnostima koje doprinose implementaciji pomenutih ugovora.

Rukovođena time da svako unaprijeđenje odgovorne kontrole izvoza, uvoza i transfera oružja, povećava kako regionalnu tako i globalnu bezbjednost, Crna Gora će biti u grupi zemalja koje su prve pristupile Međunarodnom sporazumu o kontroli trgovine oružjem.

TREĆI DIO

CRNA GORA U SISTEMU SPOLJNOTRGOVINSKE KONTROLE

Prihvatanje standarda u oblasti kontrole spoljnotrgovinskih tokova naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene, standarda kojih se pridržavaju sve zemlje, koje su ujedinjene u borbi protiv međunarodnog terorizma i proliferacije oružja za masovno uništenje je od izuzetne važnosti za uključivanje Crne Gore u međunarodni sistem izvozne kontrole i pristupanja međunarodnim kontrolnim režimima i sporazumima u ovoj oblasti.

4. Međunarodna saradnja

Ministarsvo ekonomije, je tokom 2012.godine, shodno Odluci Savjeta EU 2012/711/CFSP – *kojom su predviđene aktivnosti COARM* podrške u oblasti kontrole izvoza naoružanja i vojne opreme a u okviru EU programa saradnje u kontroli izvoza robe dvostruke namjene, nastavilo intezivnu saradnju sa međunarodnim organizacijama i institucijama na polju kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene. Takav oblik saradnje u bitnome je doprinio sticanju novih znanja i iskustava što za rezultat ima veću efikasnosti u oblasti kontrole kontrolisanom robom.

5. Tehnička podrška u jačanju kapaciteta Crne Gore na polju kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom

U cilju podizanja kapaciteta institucija za što efikasnije sprovođenje sistema kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom, donošenja i primjenu propisa u ovoj oblasti, tokom prethodnih godina odvijala se izuzetno uspješna međunarodna saradnja. Predstavnici Ministarstva ekonomije i drugih institucija koje učestvuju u sistemu kontrole tokom 2012.godine, učestvovali su na sljedećim seminarima, obukama i konferencijama:

R. br	Područje	Tema	Organizator	Period održavanja	Mjesto održavanja
1.	Brokering	<i>Brokering prilikom spoljne trgovine naoružanjem i robom dvostruke namjene</i>	EXBS	25-27.januar	Zagreb/ Hrvatska
2.	<i>Regionalni seminar</i>	<i>Kontrola izvoza oružja predviđena za predstavnike iz: Crne Gore i BJR Makedonije</i>	BAFA/COARM	16-20. januar	Prag/ R.Češka
3.	<i>Saradnja EU za kontrolu izvoza RDN</i>	<i>Jugoistocna Evropa - perspektiva dugorocnog programa</i>	COARM	22-23.mart	Brisel/Belgija
4.	Regionalni proces	<i>Proces razmjene informacija o izvozu oružja</i>	SEESAC	26-27.mart	Sarajevo/ BiH

R. br	Područje	Tema	Organizator	Period održavanja	Mjesto održavanja
5.	Regionalni seminar	<i>Ugovor o trgovini oružjem Arma Trade Treaty (ATT)</i>	UNICRI, EU, UNIDIR	18-20 april	Beograd/ Rep.Srbija
6.	<i>Sistem kontrole</i>	<i>13-ta Međunarodna konferencija o kontroli izvoza naoružanja</i>	<i>EXBS i EU</i>	<i>07-09.maj</i>	<i>Portorož/ Slovenija</i>
7.	<i>Zakon</i>	<i>Saradnja EU u oblasti kontrole robe dvostruke namjene</i>	Long Term Programme (LTP)	17-18.maj	ME/Podgorica
8.	Kontrola izvoza	<i>Strateska kontrola trgovine naoružanjem</i>	EXBS-US	18-22.jun	Tirana/ Albanija
9.	<i>Rezolucija 1540</i>	<i>Implementacija rezolucije Savjeta bezbjednosti UN-1540</i>	OPCW, MVPEI	3.oktobar	Podgorica
10.	<i>Bilateralna saradnja</i>	<i>Kontrola izvoza NVO i RDN</i>	<i>EXBS i EU</i>	<i>29-30okt.</i>	<i>Beč/ Austrija</i>
11.	<i>Regionalni sastanak</i>	<i>8.regionalni sastanak o procesu razmjene informacija o izvozu oružja</i>	SEESAC	20.nov.	Tirana
12.	<i>EU program "EU saradnja u kontroli izvoza robe dvostruke namene"</i>	"Tehnička pitanja i razmjene najboljih praksi u sprovođenju izvozne kontrole EU liste dvostruke namjene "	European Commission's Joint Research Centre (JRC)	27. nov.	Ispra/Italija
13.	Smanjenje lakog naoružanja i municije	<i>Nacrt Nacionalne strategije I akcionog plana za kontrolu i smanjenje lakog naoružanja i municije</i>	OSCE i UNDP	18-19. dec.	Maestral, Budva

6. Dalje aktivnosti u oblasti kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom

U cilju unaprijeđivanja sistema kontrole u oblasti spoljne trgovine kontrolisanom robom, kao jednog od prioriteta Ministarstva ekonomije, neophodna je i dalje pomoć međunarodne zajednice i intenziviranje međuresorske saradnje svih institucija u primjeni propisa iz ove oblasti, kao i edukacija predstavnika privrede.

Shodno tome, unaprijeđenje sistema izvozno-uvozne kontrole će se nastaviti kroz:

- ✓ Nastavak procesa razvoja i pune implementacije zakonske regulative i do sada izgrađenog sistema izvozne kontrole naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene;
- ✓ Jačanje regionalne saradnje na planu izvozne kontrole;
- ✓ Donošenje novih Nacionalnih kontrolnih lista, odnosno usklađivanje sa listama EU;

- ✓ Izvršavanje svih preuzetih obaveza koje proističu iz članstva Crne Gore u UN, kao i brojnih međunarodnih rezolucija, preporuka i drugih dokumenata na planu sprječavanja proliferacije oružja za masovno uništenje i borbe protiv terorizma;
- ✓ Održavanje seminara i stalnih edukacija za predstavnike domaće privrede i državnih institucija o kontroli spoljne trgovine kontrolisanom robom;
- ✓ Unaprijeđenje tehničke osnove i edukacije carinskih organa radi njihove bolje osposobljenosti u sprječavanju krijumčarenja kontrolisane robe;
- ✓ Podešavanje i implementacija TRACKER softvera;²¹
- ✓ Nastavak učešća u dugoročnom projektu EU²².

²¹ **TRACKER softver** je programski sistem koji pored jednostavnije obrade podataka, zamjenjuje glomazne, neautomatizovane metode obrade podataka za kontrolu trgovine, i omogućava praćenje hiljada slučajeva. Dakle, Tracker funkcioniše kao centralno mjesto licencnih aplikacija za unošenje, obradu, praćenje, pregled, i donošenje odluka.

Tracker je evoluirao u moćan, internacionalizovani komplet alata koji uključuje automatizaciju toka posla, internacionalizaciju, korisnike, grupe, dozvole i izgradnju odnosa. Koristeći ovu zbirku alata i tehnologija, organi mogu da komuniciraju direktno sa svojim resornim organima (kao što su ministarstva, agencije i odsjeci) i da organizuju i analiziraju informacije na načine kakvi ranije nijesu bili mogući.

²² Dugoročni projekat je nastavak pilot projekta EU koji se realizuje preko institucija BAFA iz Njemačke i SIPRI-a iz Švedske, a finansira se iz sredstava EU.

ČETVRTI DIO

STATISTIČKI PREGLED

Od momenta primjene Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene do momenta sačinjavanja ovog izvještaja u Ministarstvu ekonomije, u Registar je upisan 31 privredni subjekat koji može da obavlja spoljnu trgovinu kontrolisanom robom.

Tabela br.1: Rješenja o upisu u Registar prema vrsti prometa kontrolisanom robom

Vrsta prometa kontrolisanom robom	Ukupan broj registrovanih privrednih subjekata
Roba dvostruke namjene	5 ²³
Naoružanje, vojna oprema i roba dvostruke namjene	8
Naoružanje, vojna oprema, roba dvostruke namjene i brokering	12
Nevojna ubojna sredstva	5
Naoružanje, vojna oprema, roba dvostruke namjene, brokering i nevojna ubojna sredstva	4
UKUPNO	34

Struktura ukupno odobrenih dozvola tokom 2012.godine prikazana je na Tabeli br.2.

Tabeli br.2. Struktura ukupno odobrenih dozvola tokom 2012.godine

Vrsta spoljnotrgovinskog posla	Naoružanje i vojne oprema (NVO)	Roba dvostruke namajene (RDN)	Lista nevojnih ubojnih sredstava (NUS)	Ukupno
Izvoz	40	-	4	44
Uvoz	41	3	28	72
Brokering aktivnosti	14	1	6	21
UKUPNO	95	4	38	137

U cilju sagledavanja izvoza i uvoza naoružanja, vojne opreme, robe dvostruke namjene i nevojnih ubojnih sredstava, pružanja brokering usluga u Aneksima su tabelarno prikazani svi relevantni podaci. Izveštaj obezbjeđuje pregled izdatih izvoznih i uvoznih dozvola naoružanja, vojne opreme, robe dvostruke namjene i nevojnih ubojnih sredstava po izdatim dozvolama, prema destinaciji, razvrstano prema kategorijama iz Nacionalnih kontrolnih lista.

²³ Zakonom o kontroli izvoza robe dvostruke namjene od 1.juna 2012 ukida se obaveza registracije preduzeća za izvoz robe dvostruke namjene

U Aneksima od 1 do 8 su prikazani:

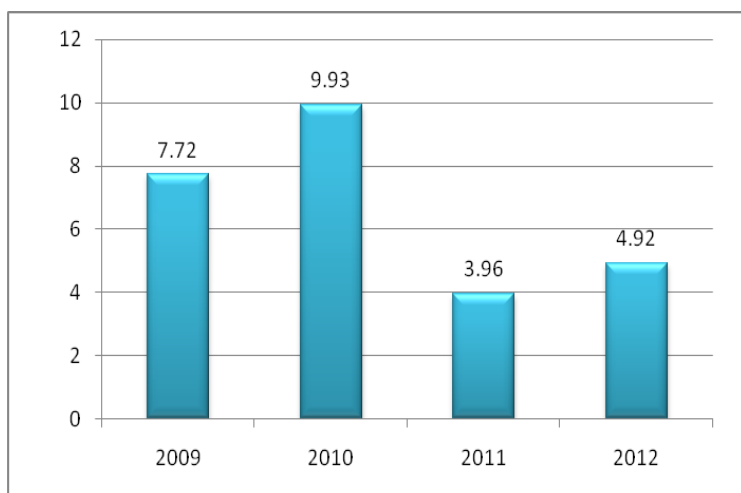
- Aneks 1/12 podaci o izdatim izvoznim dozvolama za naoružanje i vojnu opremu (NVO),
- Aneks 2/12 podaci o izdatim uvoznim dozvolama za naoružanje i vojnu opremu (NVO),
- Aneks 3/12 podaci o izdatim dozvolama za izvoz robe dvostruke namjene (RDN),
- Aneks 4/12 podaci o izdatim dozvolama za uvoz robe dvostruke namjene (RDN),
- Aneks 5/12 podaci o izdatim dozvolama za brokering aktivnosti,
- Aneks 6/12 podaci o izdatim dozvolama za izvoz nevojnih ubojnih sredstava (NUS),
- Aneks 7/12 podaci o izdatim dozvolama za uvoz nevojnih ubojnih sredstava (NUS),
- Aneks 8/12 podaci o odbijenim zahtjevima za izvoz/uvoz kontrolisane robe.

Aneks 1/12:

Podaci o izdatim izvoznim dozvolama za naoružanje i vojnu opremu (NVO)

U toku 2012. godine Ministarstvo ekonomije, izdalo je ukupno **40** izvoznih dozvola na **20** destinacija, u ukupnoj vrijednosti od **4,91 mil. €**. Vrijednost odobrenih izvoznih dozvola u 2012. godini je **veća** za **0,96 mil.eura** ili 24,2% u odnosu na odobreni izvoz u 2011.godini, dok je izvoz u odnosu na 2010.g. i 2009.g. manji za **5.01 mil.€**. odnosno **2.8 mil.€**. (vidjeti **Grafikon br.1.**),

Grafikon br.1. Grafički prikaz izvoza naoružanja i vojne opreme (2009/2010/2011/2012) (u mil.€)

Prema broju izdatih dozvola, najznačajnije su sljedeće destinacije: **Ukrajina (12)**, **Bugarska (3)**, **Srbija (3)**, **Egipat (2)**, **Hrvatska (2)**. Za ovih 5 destinacija je izdato 22 dozvola što čini 55% ukupno izdatih dozvola za izvoz NVO.

U postupku izvoza NVO, 5 zemalja se pojavljuje kao posrednici (kupci) preko kojih roba dolazi do krajnjeg korisnika.

Vrijednosno gledano, najznačajnije izvozne destinacije su bile: **Ukrajina (3,11 mil.€)**, **BiH (0,56 mil.€)**, **Libijska Arapska Džamahirija (0,36 mil.€)**, **Srbija (0,35 mil.€)**, **Bugarska (0,24**

mil.€) (vidjeti **Grafikon br.2.**),

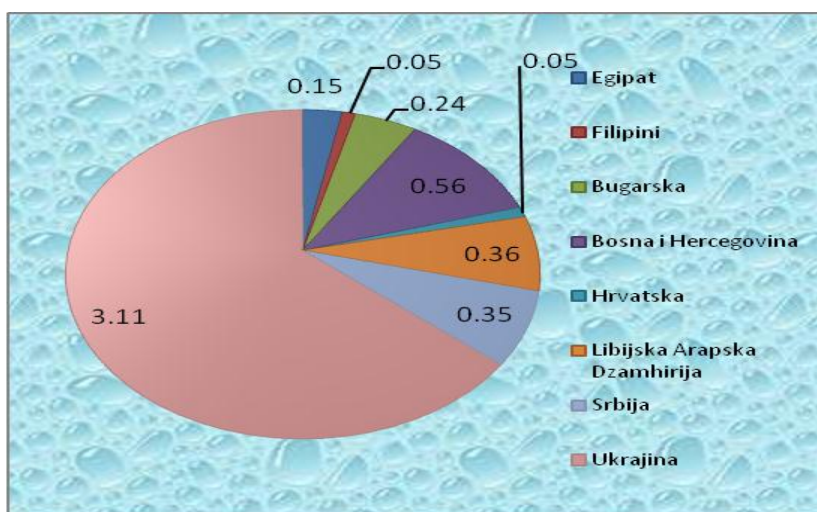
Ukupna vrijednost zaključenih poslova izvoza naoružanja i vojne opreme, prema izdatim dozvolama za 5 najznačajnijih destinacija iznosi **4,62 mil.€** što čini 93,9 % vrijednosti izdatih dozvola za izvoz NVO u 2012. godini.

Detaljni podaci o odobrenim količinama i vrijednostima za izvoz NVO prikazani su u prilogu Izvještaja, (**Aneks 1a/12.**)

Napomena: vrijednosti odobreneih dozvola za potrebe ovog Izvještaja su izražene u nacionalnoj valuti euro. Preračunavanje ostalih valuta vršeno je po srednjem kursu za 2012.godinu (izvor: www.cbmn.org).

Važno je napomenuti da su izdate tri (3) dozvole za obavljanje usluga remonta i modernizacije za vazduhoplove (Pasivno oplemenjivanje).

Grafikon br.2. Grafički prikaz izvoza naoružanja i vojne opreme prema destinacijama (u mil.€)

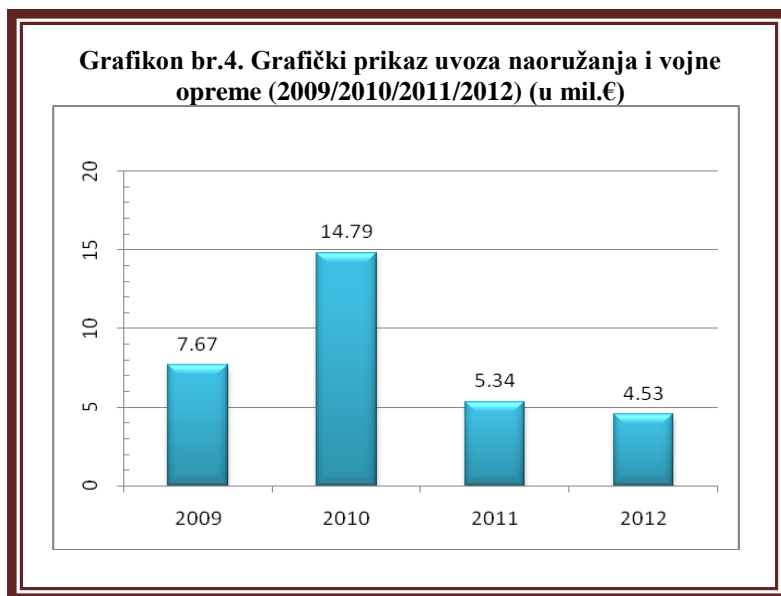
Na grafikonu broj 3 predstavljena je struktura odobrenih dozvola za izvoz u 2012.godini, iz kojeg se može primijetiti da je najviše bilo odobreno izvoznih dozvola za robe klasifikovane u grupu NL10, zatim NL2, NL1 i NL3. Dakle, struktura odobrenih roba koje su predmet izvoza obuhvatile su proizvode iz 4 kontrolna broja Nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme u iznosu od **4,9 mil. €**, odnosno 99.6% ukupne odobrenog izvoza za 2012.godinu.

Napomena: Značenje pojedinih kategorija NVO klasifikovanih u grupe dato je u Prilogu 1 ovog izvještaja.

Aneks 2/12:

Podaci o izdatim uvoznim dozvolama za naoružanje i vojnu opremu (NVO)

U toku 2012. godine Ministarstvo ekonomije, izdalo je ukupno **41** uvoznih dozvola sa **16** destinacija, u ukupnoj vrijednosti od **4,53 mil. €**. Vrijednost odobrenih uvoznih dozvola u 2012. godini manja je za **0,81 mil. eura** odnosno 15,2% u odnosu na odobreni uvoz u 2011.godini, dok je u odnosu na 2010.godinu odobreni uvoz manji za **10.26mil.€**, a u odnosu na 2009.g.manji za **3.14 mil.€**, pa se može zaključiti da je, kao i kod izvoza odobrena manja vrijednost uvoznih dozvola u odnosu na predhodne tri godine. (**Grafikon br.4**).

Prema broju izdatih dozvola, najznačajnije su sljedeće destinacije: Srbija (10), BiH (6), Albanija (3), Kina (3), Tajvan (3), Hrvatska, SAD, Italija, Njemačka po 2 dozvole.

Sa ovih 9 destinacija je izdato 33 dozvole što čini 80,5 % ukupno izdatih dozvola za uvoz NVO.

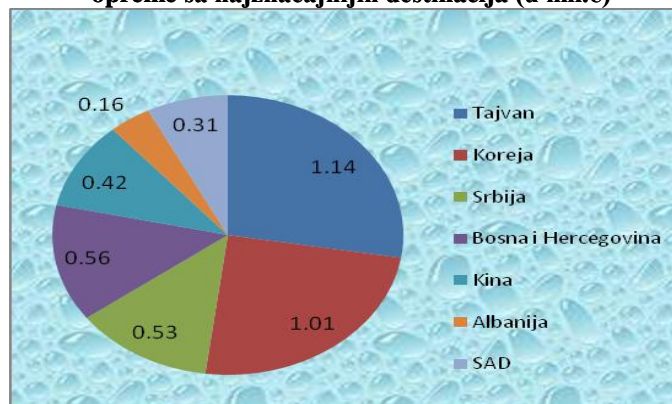
Vrijednosno gledano, najznačajnije uvozne destinacije po osnovu odobrenih zahtjeva su bile: **Tajvan** (1,14 mil.€), **Koreja** (1,01mil.€), **BiH** (0,56mil.€), **Srbija** (0,53 mil.€), **Kina** (0,42 mil.€), **SAD** (0,31mil.€), **Albanija** (0.16 mil.€) , (vidjeti **Grafikon br.5**.),

Ukupna vrijednost zaključenih poslova uvoza naoružanja i vojne opreme, prema izdatim dozvolama sa prvih 7 destinacija iznosi **4,13 mil. €** što čini **91,2%** vrijednosti izdatih dozvola za uvoz NVO u 2012. godini.

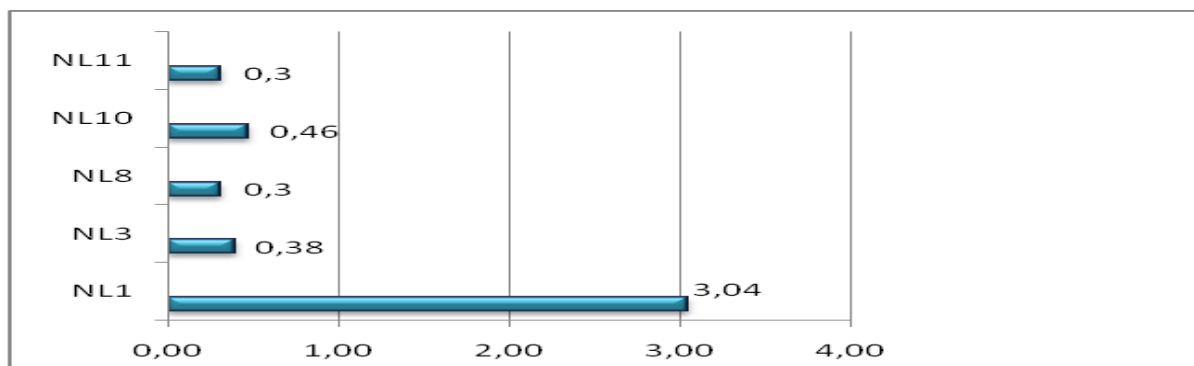
Detaljni podaci o odobrenim količinama i vrijednostima prikazani su u prilogu Izvještaja, (Aneks 2a/12.)

Na grafikonu broj 6 predstvaljena je struktura odobrenih dozvola za uvoz u 2012.godini, iz kojeg se može primijetiti da se najviše uvozila roba iz kategorije NL1 - ukupne vrijednosti **3.04 mil.€** ili 67.25%; zatim NL10 - **0.46 mil.€** ili 10.2%; NL3 – **0.38 mil.€** ili 8,4%; NL11 i NL8 po **0.3mil.€** ili 13,3%, što čini 99% ukupno odobrenog uvoza.

Grafikon br.5. Grafički prikaz uvoza naoružanja i vojne opreme sa najznačajnijih destinacija (u mil.€)

Grafikon br.6. Grafički prikaz strukture uvoza naoružanja i vojne opreme u 2012.g. (u mil.€)

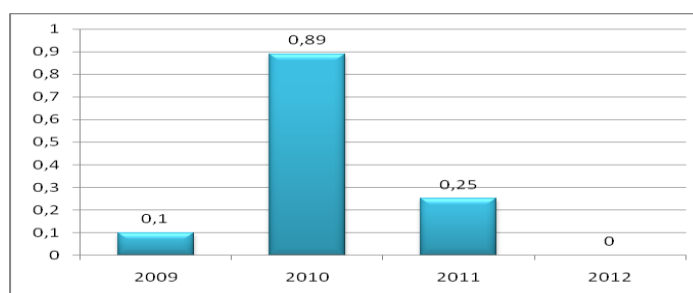
Aneks 3/12:

Podaci o izdatim dozvolama za izvoz robe dvostruke namjene (RDN)

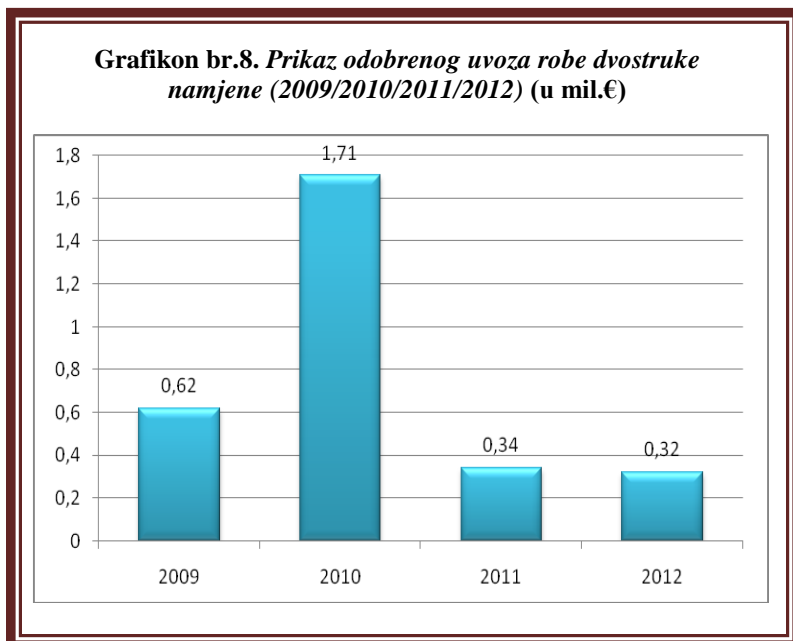
U 2012. godini nije bilo zahtjeva za izvoz robe dvostruke namjene. Ukupna vrijednost izvoza u 2011.bila je **0.25 mil.€** što je za **0.64 mil.€** manje nego u uporednom periodu 2010.godine ali isto tako i **0.24 mil.€**, više u odnosu na 2009.godinu.

Napomena: Značenje pojedinih kategorija RDN dato je u Prilogu 2 ovog izvještaja.

Grafikon br.7. Grafički prikaz izvoza robe dvostruke namjene (2009/2010/2011/2012) (u mil.€)

Aneks 4/12:

Podaci o izdatim dozvolama za uvoz robe dvostruke namjene (RDN)

U 2012. godini, izdato je **3 dozvole** za uvoz robe dvostruke namjene (4 manje nego u 2011.godini) u vrijednosti od **0.32mil.€** što je za **0,02mil.€** ili 6% manje nego u prošloj godini.

Najveći odobrena vrijednost uvoza roba dvostruke namjene odobren je iz Albanije, u vrijednosti od **0.29 mil.€**, što čini 90,6% ukupno odobrenog uvoza RDN.

Od ukupno odobrenog uvoza veci dio je namijenjen za dalji izvoz u zemlje iz okruženja.

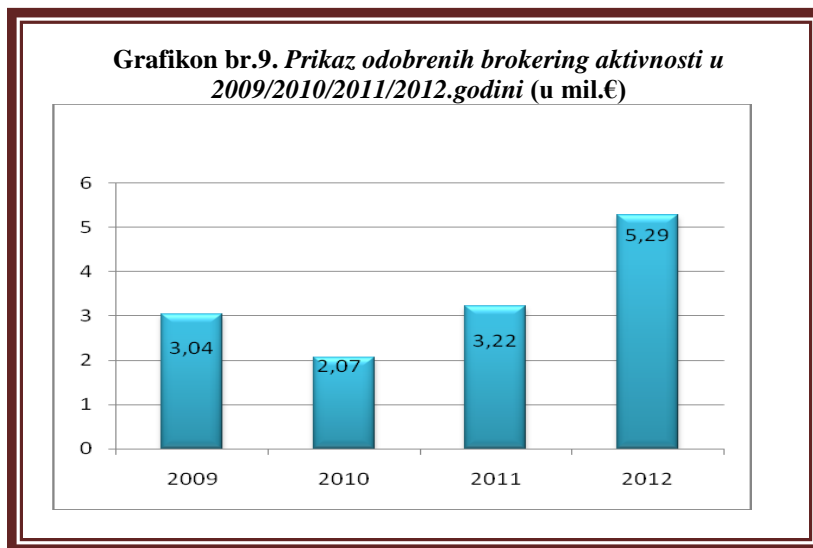
Detaljan opis uvoza roba dvostruke namjene, dat je u prilogu Izvještaja, **Aneks 3a/12.**

Aneks 5/12:

Podaci o izdatim dozvolama za brokering aktivnosti

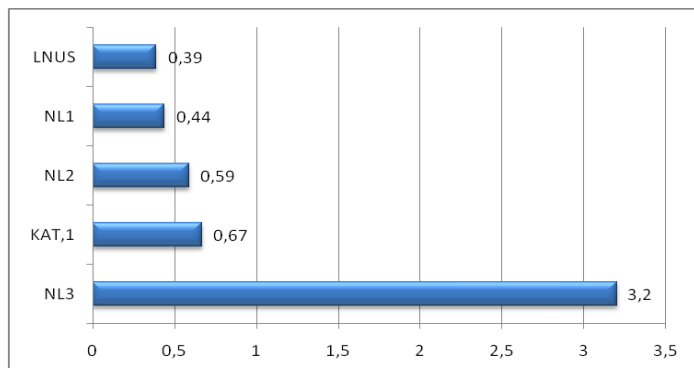
Stupanjem na snagu Zakona o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom, uređena je i kontrola brokering aktivnosti²⁴.

U **2012.godini** Ministarstvo ekonomije je izdalo ukupno **21 dozvolu** za brokering aktivnosti (9 dozvola više u odnosu na 2011.godinu), čija ukupna vrijednost iznosi **5.29 mil.€**. Vrijednost odobrenih brokering aktivnosti je veća za **2.07 mil.€** ili 39,1% u odnosu na 2011.godinu, odnosno **3.22mil.€** u odnosu na 2010.godinu i **2,25 mil.€** u odnosu na 2009.godinu.

²⁴ „**Brokerska aktivnost**“ je pregovaranje ili ugovaranje transakcija koje za predmet imaju kupovinu, prodaju ili snabdijevanje kontrolisanom robom iz jedne strane države u drugu stranu državu ili davanje informacija licu koje kupuje, prodaje ili snabdijeva tom robom iz jedne države u drugu državu, isključujući aktivnosti kao što su transport, finansijske usluge, osiguranje, reosiguranje, oglašavanje i promocija;

Grafikon br.10. Grafički prikaz strukture BROKERING AKTIVNOSTI u 2012.g. (u mil.€)

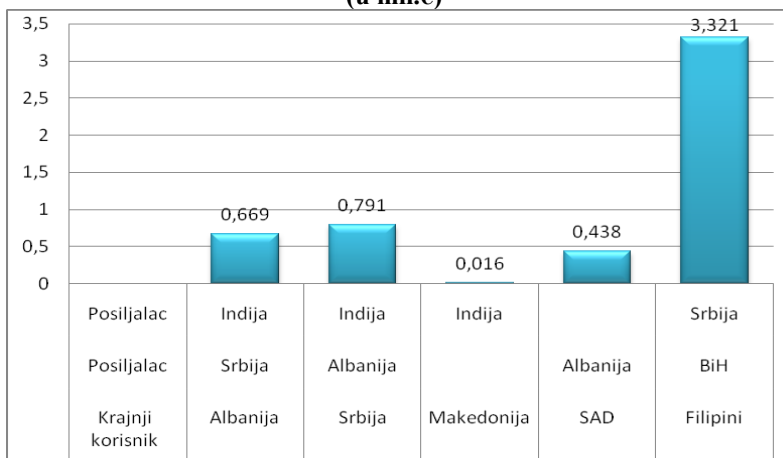
Na grafikonu broj 10 predstvaljena je struktura odobrenih dozvola za pružanje brokering aktivnosti u 2012.godini, iz kojeg se može primijetiti da je najviše brokering aktivnosti odobreno po osnovu NVO (**4,23 mil.€** ili skoro 80%); po osnovu RDN **0,67 mil.€** ili 12,7% i po osnovu LNUS **0,39 mil.€** ili 7,3% ukupne vrijednosti.

Na grafikonu br.11 prikazane su brokering aktivnosti u 2012.godini gdje se može vidjeti ko je pošiljaoc a ko krajnji korisnik i kolika je vrijednost odobrenog posla (*vidjeti Grafikon br.11.*).

Zakon o kontroli izvoza robe dvostruke namjene obuhvata i potrebu dobijanja dozvola za robe koje podpadaju pod kategoriju sveobuhvatne klauzule – Catch-All²⁵ i za tehnička pomoć po osnovu oba zakona²⁶. Od momenta primjene ovih zakona pa do kraja 2012.godine nije bilo dozvola za ovu vrstu dozvola.

Detaljnije vidjeti u **Aneksu 4a/12.**

Grafikon br.11. Prikaz odobrenih brokering aktivnosti u 2012..godini (u mil.€)

Aneks 6/12:

Podaci o izdatim dozvolama za izvoz nevojnih ubojnih sredstava (NUS)

Na osnovu člana 6 Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene ("Službeni list CG", broj 80/08), Vlada Crne Gore, donijela je Odluku o utvrđivanju liste nevojnih ubojnih sredstava ("Sl. list Crne Gore", br. 66/10)²⁷ i utvrdila Listu nevojnih ubojnih sredstava (LNUS) - (*vidjeti Prilog 3*).

²⁵ Klauzula „Catch All“ se odnosi na potrebu dobijanja dozvole za izvoz robe dvostruke namjene, koje nijesu navedene u Nacionalnoj kontrolnoj listi robe dvostruke namjene. Cilj je da kontrola izvoza obuhvati sve robe koje se u cjelini ili djelimično mogu koristiti za vojnu namjenu.

²⁶ Tehnička pomoć“ je pomoć koja se odnosi na razvoj, proizvodnju, sklapanje, testiranje, popravku ili održavanje kontrolisane robe, kao i bilo koja druga tehnička usluga, koja može imati formu instrukcije, obuke, prenosa poslovnog znanja i vještina ili konsultativnih usluga, uključujući i sve oblike usmene pomoći

²⁷ Donošenjem ove odluke Crna Gora čini još jedan korak u podizanju stepena bezbjednosti trgovine nevojnog oružja, eksploziva, detonatora i opreme za izradu vatrenog oružja. Na ovaj način će se postići i veći stepen efikasnosti u borbi

Razlozi za donošenje ove Liste su sadržani u činjenici da nevojna ubojna sredstva zbog svojih karakteristika mogu ugroziti život i zdravlje ljudi, materijalna dobra i okolinu, odnosno sigurnost Crne Gore te je stoga potrebno pribavljanje dozvole za spoljnotrgovinski promet ovih roba kao i potrebi tehničkog usaglašavanja Liste sa članom 10 Protokola UN o vatrenom oružju²⁸ i uspostavljanje sistema odobrenja za izvoz, uvoz i tranzit vatrenog oružja, njihovih djelova i komponenti i municije SEC (2010)663 i SEC (2010)662.

U 2012. godini Ministarstvo ekonomije je izdalo **4 dozvola** za izvoz NUS (10 manje nego u 2011.godini), ukupne vrijednosti **0.27 mil.€**, što je za **1.78 mil.€** ili 86,8% manje nego u 2011.god.

Izdate su dozvole za dvije destinacije i to tri dozvole za BiH i jedna za Republiku Srbiju, **Vrijednosno gledano**, za **BiH** (0,14 mil.€) i **Srbiju** (0,13 mil.€) (vidjeti grafikon br.12.).

Struktura izvoza NUS u 2012.godini detaljno je prikazana u **Aneksu 5a/12**.

Aneks 7/12:

Podaci o izdatim dozvolama za uvoz nevojnih ubojnih sredstava (NUS)

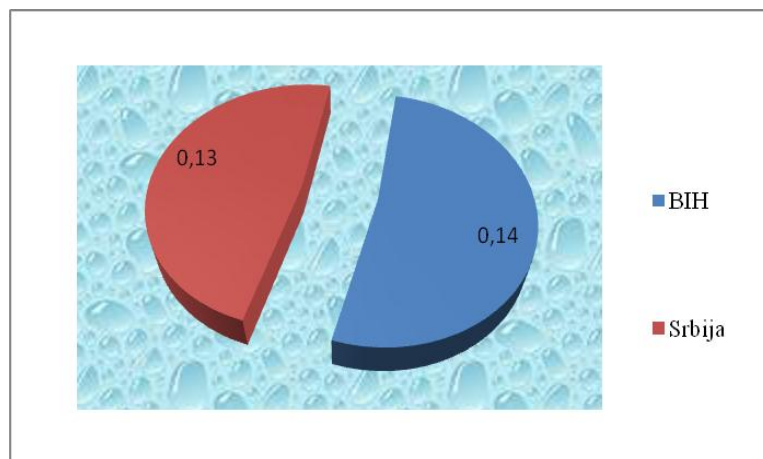
U 2012. godini Ministarstvo ekonomije je izdalo **28 dozvolu** za uvoz NUS ukupne vrijednosti **4.47 mil.€**.

Prema broju izdatih dozvola, najznačajnije su sljedeće destinacije: **Italija (5)**, **Njemačka (5)**; **Srbija (4)**, **BiH (4)**, **Indija (2)**, **Slovenija (1)**. Sa ovih 6 destinacija je izdato 21 dozvole što čini 98,2% ukupno izdatih dozvola za uvoz NUS.

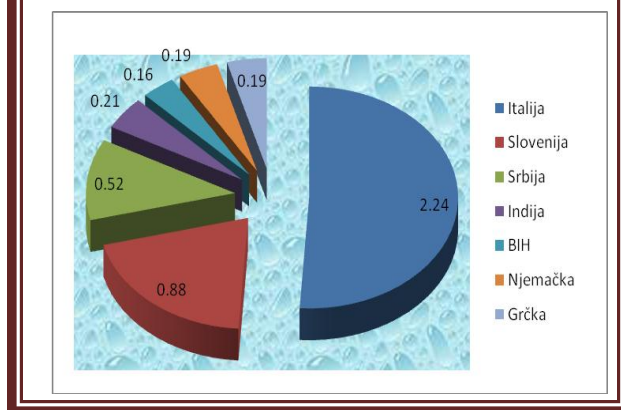
Vrijednosno gledano, najznačajnije uvozne destinacije po osnovu odobrenih zahtjeva su bile: **Italija (2,24mil.€)**, **Slovenija (0,88mil.€)**, **Srbija (0,52 mil.€)**, **Indija (0,21mil.€)**. (vidjeti Grafikon br.13.).

Struktura uvoza NUS u 2012.godini detaljno je prikazana u **Aneksu 6a/12**.

Grafikon br.12. Grafički prikaz izvoza NUS prema destinacijama (u mil.€)

Grafikon br.13. Grafički prikaz uvoza NUS prema destinacijama (u mil.€)

protiv nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem, njegovim djelovima i komponentama i municijom, o čemu govori i dio Konvencije UN o prekograničnom organizovanom kriminalu.

²⁸ Član 10 Protokola UN o vatrenom oružju ili UNFP, podrazumijeva da svaka država uspostavi efikasan sistem izdavanja dozvola ili odobrenja za izvoz i uvoz, kao i mjera koje se primjenjuju u međunarodnom tranzitu za potrebe prenosa vatrenog oružja, njegovih djelova i bitnih komponenti i municije, obezbjeđujući time detaljnije posmatranje prenosa i bolju primjenu zakonskih propisa. Član 10 Protokola omogućava takođe i usvajanje pojednostavljene procedure za privremeni izvoz, uvoz i tranzit malog broja vatrenog oružja za zakonite potrebe koje se kao takve mogu dokazati, u šta spadaju rekreacija, lov, sportsko streljaštvo, evaluaciju, izložbe i popravke.

Aneks 8/12

Podaci o odbijenim zahtevima za izvoz/uvoz kontrolisane robe

U periodu 2012.godine, ukupno je izdato **175 dozvola**, što je za 38 dozvola manje nego u uporednom periodu 2011.godine.

Priveredni subjekti su u navedenom periodu odustali od **tri (3)** zahtjeva za izvoz NVO u Hrvatsku, Švajcarsku i Bugarsku ukupne vrijednosti **0.18 mil.€** ili 3,7% ukupno odobrenog izvoza NVO, **jednog (1)** zahtjeva za uvoz NVO iz Republike Srbije ukupne vrijednosti **0.12 mil.€** ili 2,6% ukupno odobrenog uvoza NVO.

Ministarstvo ekonomije je u navedenom periodu, odbacilo **jedan (1)** zahtjev za izvoz NVO zbog nepotpunosti istog. Takođe, u navedenom periodu Ministarstvo ekonomije je, na osnovu negativne saglasnosti resornih ministarstava, odbilo **dva (2)** zahtjeva za izvoz NVO.

PRILOZI

PRILOG 1**IZVOD IZ NACIONALNE KONTROLNE LISTE NAORUŽANJA I VOJNE OPREME²⁹**

- NL1.** Oružje sa glatkom cijevi kalibra manjeg od 20 mm, ostalo naoružanje i automatsko oružje kalibra 12,7 mm ili manjeg (kalibra 0,50 inča) i pribor kako slijedi, te za njih posebno namijenjene komponente.
- NL2.** Oružja sa glatkom cijevi kalibra 20 mm ili većeg, ostala oružja ili naoružanje kalibra većeg od 12,7 mm (kalibra 0,50 inča), bacači i pribor kako slijedi, i za njih posebno namijenjene komponente.
- NL3** Municija i upaljači za municiju, kako slijedi, i za njih posebno namijenjene komponente.
- NL4** Bombe, torpeda, rakete, projektili, ostale eksplozivne naprave i punjenja kao i pripadajuća oprema i pribor, kako slijedi, posebno namijenjena vojnoj upotrebi kao i komponente posebno namijenjene za gore navedeno.
- NL5** Kontrola paljbe i odgovarajuća oprema za uzbunjivanje i upozoravanje, kao i srodni sistemi, oprema za testiranje, uciljavanje i protivmjere, kako slijedi, posebno namijenjena vojnoj upotrebi, i komponente i pribor posebno namijenjeni za gore navedeno.
- NL6** Kopnena vozila i komponente.
- NL7** Hemijski i biološki toksični agensi, »agensi za kontrolu nemira«, radioaktivni materijali, s tim u vezi oprema, komponente i materijali.
- NL8** “Energetski materijali” i odgovarajuće supstance.
- NL9** Borbena plovna sredstva (površinska ili podvodna), specijalna pomorska oprema, dodatni pribor, komponente i druga površinska plovila.
- NL10** “Vazduhoplovi”, “Vozila lakša od vazduha”, bespilotne letjelice, vazduhoplovni motori i vazduhoplovna oprema, srodna oprema i komponente, posebno izrađene ili modifikovane za vojnu upotrebu.
- NL11** Elektronska oprema koja se ne kontroliše ni po jednoj drugoj osnovi na Listi robe vojne namjene, i za nju posebno namijenjene komponente.
- NL12** Oružani sistemi koji ispaljuju projektele velike brzine i velike kinetičke energije i pripadajuća oprema, kako slijedi, kao i za njih posebno namijenjene komponente.
- NL13** Oklopna ili zaštitna oprema i konstrukcije i komponente.
- NL14** Specijalizovana oprema za vojnu obuku ili simulaciju vojnih scenarija, simulatori posebno namijenjeni obuci za korišćenje bilo koje vrste vatrenog oružja ili naoružanja koje je određeno po NL1 ili NL2 i za to posebno namijenjene komponente i pribor.
- NL15** Oprema za formiranje slike ili za protivmjere, kako slijedi, posebno namijenjena za vojnu upotrebu i za to posebno namijenjene komponente i pribor.

²⁹ Odluka o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme ("Sl. list Crne Gore", br. 52/12 od 12.10.2012. godine) koja je usklađena sa Common Military List of the European Union (CFSP)(2012/C85/01).

- NL16** Otkivci, odlivci i ostali nedovršeni proizvodi posebno namijenjeni proizvodima koji podliježu kontroli po NL1 do NL4, NL6, NL9, NL10, NL12 ili NL19.
- NL17** Raznovrsna oprema, materijali i dokumentacija, kako slijedi, i za to posebno namijenjene komponente.
- NL18** Oprema za izradu proizvoda navedenih na Listi robe vojne namjene.
- NL19** Sistemi naoružanja usmjerene energije (DEW), s tim povezana oprema ili oprema za protivmjere i test modeli, kako slijedi, i za njih posebno izrađene komponente.
- NL20** Kriogenička i »superprovodljiva« oprema, kako slijedi, i komponente i pribor posebno namijenjen za nju.
- NL21** »Softver«
- NL22** »Tehnologija«

PRILOG 2

IZVOD IZ NACIONALNE KONTROLNE LISTE ROBE DVOSTRUKE NAMJENE³⁰

Struktura Liste robe dvostruke namene

Lista roba i tehnologija dvostruke namjene podijeljena je u 10 tehničkih kategorija koje su dalje podijeljene u pet grupa.

Svaka roba sa liste se obilježava oznakom koju čine: broj tehničke kategorije (**0-9**), grupa (**A-E**) i broj međunarodnog kontrolnog režima koji kontroliše predmetnu robu.

Tehničke kategorije:

- 0** - Nuklearni materijali, postrojenja i oprema,
- 1** - Specijalni materijali i pripadajuća oprema,
- 2** - Obrada materijala,
- 3** - Elektronika,
- 4** - Računari,
- 5** - Telekomunikacije i "zaštita informacija",
- 6** - Senzori i laseri,
- 7** - Navigacija i vazduhoplovna elektronika,
- 8** - Pomorstvo,i
- 9** - Vazdušni prostor i pogon.

Grupe:

- A** - Oprema, sklopovi i komponente
- B** - Oprema za ispitivanje, pregled i proizvodnju
- C** - Materijali
- D** - Softver
- E** - Tehnologija

Multilateralne i unilateralne kontrole:

- 000-099** - Vasenarski sporazum
- 100-199** - Režim kontrole tehnologije projektila
- 200-299** - Grupa nuklearnih snabdjevača
- 300-399** - Australijska grupa
- 400-499** - Konvencija o hemijskom oružju
- 500-599** - Rezervisano
- 600-699** - Rezervisano
- 700-799** - Rezervisano
- 800-899** - Rezervisano
- 900-999** - Unilateralne kontrole

PRILOG 3

³⁰ Odluku o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene ("Sl. list Crne Gore", br. 44/11 od 29.08.2011. godine.), usklađena je sa Listom roba i tehnologija dvostruke namjene Council Regulation (EC) No. 428/2009 of 05 May 2009.

IZVOD IZ LISTE NEVOJNIH UBOJNIH SREDSTAVA³¹

LNUS 1. Oružje i municija, njihovi dijelovi i pribor, kako slijedi:

- 1.1. Vatreno oružje – puške, pištolji i revolveri kao i sve vrste naprava koje izbacuju projektil (zrno, kuglu ili sačmu) potiskom barutnih plinova,
- 1.2. Oružje koje djeluje potiskom komprimovanog vazduha ili sabijenog plina,
- 1.3. Ostalo oružje i naprave,
- 1.4. Municija i dijelovi municije za proizvode navedene u **LNUS 1.;1.2. i 1.3.**
- 1.5. Dijelovi, pribor i posebna oprema (npr. naprave za prigušivanje zvuka, optički ciljnici za sportsko i lovačko oružje, laserski mjerač daljine i sl.) za proizvode navedene u **LNUS 1.1. i 1.2.**
- 1.6. Imitacije i replike oružja (npr. “air soft” i dr.),
- 1.7. Oružje s tetivom npr. lukovi, samostrijeli i druge naprave koje snagom napete tetive potiskuju strijelu ili drugi projektil, i
- 1.8 Policijska oprema, npr. pendreci, lisice, štitovi, zaštitni prsluci, policijski šljemovi i dr.**

LNUS 2 “Energetski materijali” i odgovarajuće supstance, kako slijedi:

- 2.1. “Eksplozivi” i njihove smješe,
- 2.2. Pogonska goriva (barut),
- 2.4. Pripremljeni eksplozivi, osim baruta,
- 2.5. Sporogoreći štapini i detonirajući štapini,
- 2.6. Udarne i eksplozivne kapisle; upaljači; električni i neelektrični detonatori,
- 2.7. Pirotehnički proizvodi za vatromete, signalne rakete, signalne rakete za maglu i ostali pirotehnički proizvodi, i
- 2.8. Protivgradne rakete.

³¹ Odluku o utvrđivanju liste nevojnih ubojnih sredstava ("Sl.list Crne Gore" br. 66/10 od 19.11.2010).

ANEKSI

Aneks 1a/12 Izdate dozvole za IZVOZ proizvoda NVO

DRŽAVA KRAJNJEG KORISNIKA	BROJ IZDATIH DOZVOLA	BROJ IZ NKL	ODOBRENA KOLIČINA (J.M.)	ODOBRENA VRIJEDN. EUR	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2012	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2013	DRŽAVA KUPCA
1.	2.	3.	5.	6.	7.	8.	9.
Austrija		NL 1	1,277 kd;	73,747	73,746		Srbija
UKUPNO	1			73,747	73,746		

Avganistan		NL 3	145,920 kd;	64,052	70,057		Srbija
UKUPNO	1			64,052	70,057		

Bangladeš		NL 3	150 kd;	430			Bangladeš
UKUPNO	1			430			

Bivša Jug.Republika Makedonija		NL 10	200 kd;	7,000	7,000		Bivša Jug.Republika Makedonija
UKUPNO	1			7,000	7,000		

Bosna i Hercegovina		NL 3	450,000 kd;	153,409			Bosna i Hercegovina
UKUPNO	1			153,409			

Bugarska		NL 3	3,985 kd;	156,864			Panama
		NL 10	127 kd;	38,490	38,490		Kipar
		NL 10	17 gn; 1,515 kd;	44,723	44,723		Švajcarska
UKUPNO	3			240,077	83,213		

Crna Gora		NL 2	3 kd;	30,000	30,000		BiH
		NL 10	34 kd;	6,800			Bosna i Hercegovina
		NL 11	37 kd;	18,500	3,500		Norveška
UKUPNO	3			55,300	33,500		

Egipat		NL 2	3 kd;	8,779			Egipat
--------	--	------	-------	-------	--	--	--------

		NL 3	30,000 kd;	141,600			Srbija
UKUPNO	2			150,379			

Ekvatorijalna Gvineja		NL 10	176 kd;	12,601			Kipar
UKUPNO	1			12,601			

Filipini		NL 1	212 gn; 250 kd;	49,942	1,075		Filipini
UKUPNO	1			49,942	1,075		

Hrvatska		NL 10	23 kd;	48,656	29,656		Hrvatska
UKUPNO	2			48,656	29,656		

Kenija		NL 1	30 gn;	6,720		6,720	Kenija
UKUPNO	1			6,720		6,720	

Kongo (Demokratska Republika)		NL 1	60 kd;	59,139			Srbija
UKUPNO	1			59,139			

Libijska Arapska Džamahirija		NL 10	30 gn; 235 kd;	364,596	456,830		Kostarika
UKUPNO	1			364,596	456,830		

Mali		NL 3	3,000,000 kd;	76,618	20,760	52,871	Kostarika
UKUPNO	1			76,618	20,760	52,871	

Paragvaj		NL 1	200 kd;	56,000	56,000		Paragvaj
UKUPNO	1			56,000	56,000		

Poljska		NL 10	800 kd;	4,000	4,000		Poljska
UKUPNO	1			4,000	4,000		

Slovačka		NL 10	108 kd;	38,330	38,330		Švajcarska
UKUPNO	1			38,330	38,330		

Srbija		NL 1	115 kd;	3,038	3,806		Srbija
		NL 3	19,528 kd;	17,181	1,162		Srbija
		NL 10	443 kd;	346,458	346,458		Srbija
UKUPNO	4			366,677	351,425		

Švajcarska		NL 1	10 kd;	5,187			Švajcarska
UKUPNO	1			5,187			

Ukrajina		NL 1	200 kd;	247,000			Kipar
		NL 2	12,720 kd;	1,105,109	1,500		Kipar
		NL 3	100 kd;	500	500		Kipar
		NL 10	25 gn; 27,010 kd;	1,733,312	1,628,029		Kipar
UKUPNO	11			3,085,921	1,630,029		

UKUPNO	40			4,918,781	2,855,621	59,591	
---------------	-----------	--	--	------------------	------------------	---------------	--

Aneks 2a/12 Izdate dozvole za UVOZ proizvoda NVO

DRŽAVA ISPORUKE	BROJ IZDATIH DOZVOLA	BROJ IZ NKL	ODOBRENA KOLIČINA (J.M.)	ODOBRENA VRIJEDN. EUR	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2012	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2013	DRŽAVA KRAJNJEG KORISNIKA
1.	2.	3.	5.	6.	7.	8.	9.
Albanija		NL 1	60 kd;	16,760			DR Kongo
		NL 1	200 kd;	70,000			Ukrajina
		NL 3	3,000,000 kd;	71,829	25,531		Mali
UKUPNO	3			158,589	25,531		

Austrija		NL 1	10 kd;	7,110			Crna Gora
UKUPNO	1			7,110			

Bosna i Hercegovina		NL 1	558,394 kd;	197,597	23,930	2,798	Crna Gora
		NL 2	400 kd;	3,824	3,824		Crna Gora
		NL 10	5 gn; 43 kd;	363,350	101,430	89,970	Crna Gora
UKUPNO	6			564,771	129,184	92,768	

Češka Republika		NL 3	1,430,000 kd;	156,270			Crna Gora
UKUPNO	1			156,270			

Hrvatska		NL 7	120 kd;	3,600			Crna Gora
		NL 13	3 kd;	2,123	2,123		Crna Gora
UKUPNO	2			5,723	2,123		

Indija		NL 1	49,977 kd;	50,966	1,484		Crna Gora
UKUPNO	1			50,966	1,484		

Italija		NL 1	29 kd;	16,904			Crna Gora
		NL 3	150,000 kd;	80,000	20,373		Crna Gora
UKUPNO	2			96,904	20,373		

Kina		NL 1	254,231 kd;	421,248	8,175	1,800	Crna Gora
UKUPNO	3			421,248	8,175	1,800	

Koreja		NL 1	45,538 kd;	1,014,020	30,100		Crna Gora
UKUPNO	1			1,014,020	30,100		

Njemačka		NL 1	12 kd;	10,823			Crna Gora
		NL 5	4 kd;	6,072	6,072		Crna Gora
UKUPNO	2			16,895	6,072		

Poljska		NL 1	1,000 kd;	48,920			Crna Gora
UKUPNO	1			48,920			

Sjedinjene Američke Države		NL 10	40 kd;	40,783	45,990		Crna Gora
		NL 11	6 kd;	273,896	382,696		Crna Gora
UKUPNO	2			314,678	428,686		

Slovenija		NL 1	2 kd;	3,378	2,928		Crna Gora
UKUPNO	2			3,378	2,928		

Srbija		NL 1	14 kd;	47,590			Crna Gora
		NL 3	46,313 kd;	77,085			Crna Gora
		NL 4	620 kd;	7,650	7,650		Crna Gora
		NL 8	2,500 gn; 4,667 kd; 2,061 kg;	305,096	21,181		Crna Gora
		NL 10	13 kd;	60,450			Crna Gora
		NL 11	48 gn;	26,180	26,180		Crna Gora
		NL 13	1 gn;	2,350	2,350		Crna Gora
UKUPNO	10			526,401	57,361		

Tajvan		NL 1	280,550 kd;	1,139,004	58,305	13,467	Crna Gora
UKUPNO	3			1,139,004	58,305	13,467	

Turska		NL 1	10 kd;	1,038	10		Crna Gora
UKUPNO	1			1,038	10		

UKUPNO	41			4,525,915	770,332	15,288	
--------	----	--	--	-----------	---------	--------	--

Aneks 3a/12 Izdate dozvole za UVOZ proizvoda RDN

DRŽAVA ISPORUKE	BROJ IZDATIH DOZVOLA	BROJ IZ NKL	ODOBRENA KOLIČINA (J.M.)	ODOBRENA VRIJEDN. EUR	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2012	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2013	DRŽAVA KRAJNJEG KORISNIKA
1.	2.	3.	5.	6.	7.	8.	9.
Albanija							Crna Gora
		KAT. 1	1,000 tona;	286,280	76,800	16,000	Crna Gora
UKUPNO	1			286,280	76,800	16,000	

Bosna i Hercegovina		KAT. 1	30,000 kd;	36,300	2,420	12,100	Crna Gora
UKUPNO	1			36,300	2,420	12,100	

Srbija		KAT. 1	7 kd;	265			Crna Gora
UKUPNO	1			265			

UKUPNO

3

322,845

Aneks 4a/12 Brokering aktivnosti

DRŽAVA KRAJNJEG KORISNIKA	BROJ IZDATIH DOZVOLA	BROJ IZ NKL	ODOBRENA KOLIČINA (J.M.)	ODOBRENA VRIJEDN. EUR	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2012	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2013	DRŽAVA POSREDNIKA	DRŽAVA ISPORUKE
1.	2.	3.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Albanija		LNUS 2.2.4.	100,000 kg;	119,000	5,710		Crna Gora	Srbija
		LNUS 2.2.5.	200,000 kd; 50,000 metar;	79,250				Indija
		NL 3	6,505 kd;	470,312	470,312		Crna Gora	Srbija
UKUPNO	3			668,562	476,021			

Bivša Jug.Republika Makedonija		LNUS 2.2.4.	100,000 metar;	16,500	16,500			Indija
UKUPNO	1			16,500	16,500			

Bugarska		LNUS 2.2.4.	350,000 metar;	51,500	6,500		Crna Gora	Indija
UKUPNO	2			51,500	6,500			

Filipini		NL 2	100 gn;	587,733	18,250	569,483	Filipini	BiH
		NL 3	114,058 kd;	2,733,342	1,687,240	50,900	Filipini; Crna Gora	Srbija
UKUPNO	12			3,321,075	1,705,490	620,383		

Sjedinjene Američke Države		NL 1	14,581 kd;	438,008	609,756		Crna Gora	Albanija
UKUPNO	1			438,008	609,756			

Srbija		KAT. 1	1,000 tona;	670,000				Albanija
		LNUS 2.2.4.	30,000 kd; 500,000 metar;	121,000	35,150			Indija
UKUPNO	2			791,000	35,150	620,383		

UKUPNO	21			5,286,645	2,849,417	620,383		
---------------	-----------	--	--	------------------	------------------	----------------	--	--

Aneks 5a/12 Izdate dozvole za IZVOZ proizvoda LNUS

DRŽAVA KRAJNJEG KORISNIKA	BROJ IZDATIH DOZVOLA	BROJ IZ NKL	ODOBRENA KOLIČINA (J.M.)	ODOBRENA VRIJEDN. EUR	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2012	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2013	DRŽAVA KUPCA
1.	2.	3.	5.	6.	7.	8.	9.
Bosna i Hercegovina		LNUS 1.1.	1 kd;	100			BiH
		LNUS 2	260,000 kg;		15,750	29,030	BiH
		LNUS 2.1.	100,000 kd;	105,000		15,750	BiH
		LNUS 2.2.4.	150,000 met;	33,000	2,200		BiH
UKUPNO	3			138,100	17,950	44,780	

Srbija		LNUS 2.1.	184,000 kg;	123,280	612	41,280	Srbija
		LNUS 2.2.1.	234,000 kg;	11,700			Srbija
UKUPNO	1			134,980	612	41,280	

UKUPNO	4				273,080	18,562	86,060
--------	---	--	--	--	---------	--------	--------

Aneks 6a/12 Izdate dozvole za UVOZ proizvoda LNUS

DRŽAVA ISPORUKE	BROJ IZDATIH DOZVOLA	BROJ IZ NKL	ODOBRENA KOLIČINA (J.M.)	ODOBRENA VRIJEDN. EUR	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2012	ISKORIŠĆENA VRIJEDN. EUR 2013	DRŽAVA KRAJNJEG KORISNIKA
1.	2.	3.	5.	6.	7.	8.	9.
Austrija		LNUS 1.4.	650,000 kd;	2,583			Crna Gora
UKUPNO	1			2,583			

Bosna i Hercegovina		LNUS 1	900,000 kd;	72,200			Crna Gora
		LNUS 1.3.	100 kd;	1,400	420		Crna Gora
		LNUS 1.4.	869,000 kd;	87,264	52,912	252,613	Crna Gora
UKUPNO	4			160,864	53,332	252,613	

Bugarska		LNUS 2.2.6.	14,000 kg;	40,000			Crna Gora
UKUPNO	1			40,000			

Grčka		LNUS 1	170 kd;	190,100			Crna Gora
UKUPNO	1			190,100			

Hrvatska		LNUS 1.4.	102,060 kd;	18,002	18,002		Crna Gora
UKUPNO	1			18,002	18,002		

Indija		LNUS 2.2.5.	177,000 kd; 10,000 metar;	67,057	27,608	6,000	Crna Gora
		LNUS 2.2.6.	1,250,000 m;	145,655	20,357	97,984	Crna Gora
UKUPNO	2			212,712	47,965	103,984	

Italija		LNUS 1	139,608 kd;	30,079			Crna Gora
		LNUS 1.1.	1,170 kd;	864,700	15,771	1,873	Crna Gora
		LNUS 1.2.	66,960 kd;	106,233			Crna Gora
		LNUS 1.3.	550 kd;	22,700	72		Crna Gora
		LNUS 1.4.	8,601,536 kd;	918,931	10,851	1,637	Crna Gora
		LNUS 1.5.	1,650,800 kd;	208,000	1,199	85,547	Crna Gora

		LNUS 1.7.	14,000 kd;	74,000			Crna Gora
		LNUS 2.2.2.	50 kd; 200 kg;	20,000			Crna Gora
UKUPNO	5			2,244,643	27,894	89,057	

Njemačka		LNUS 1.1.	200 kd;	20,000			Crna Gora
		LNUS 1.2.	606 kd;	109,806			Crna Gora
		LNUS 1.3.	3,880 kd;	25,680	1,580		Crna Gora
		LNUS 1.4.	80 kd;	1,072			Crna Gora
		LNUS 1.7.	50 kd;	10,000			Crna Gora
		LNUS 1.8.	596 kd;	25,475	475		Crna Gora
UKUPNO	5			192,033	2,055		
Sjedinjene Američke Države		LNUS 1.7.	4,00 kd.	385			Crna Gora
UKUPNO	1			385			

Slovenija		LNUS 1.1.	880 kd;	376,500	16,429	12	Crna Gora
		LNUS 1.2.	450 kd;	51,500	2,945		Crna Gora
		LNUS 1.3.	200 kd;	2,400			Crna Gora
		LNUS 1.4.	3,500,000 kd;	406,000			Crna Gora
		LNUS 1.5.	150,020 kd;	32,500			Crna Gora
		LNUS 1.8.	200 kd;	10,000			Crna Gora
UKUPNO	1			878,900	19,374	12	

Španija		LNUS 1.2.	60 kd;	6,294	6,294		Crna Gora
		LNUS 1.4.	75 kd;	2,841	2,841		Crna Gora
		LNUS 1.5.	54 kd;	758	758		Crna Gora
UKUPNO	1			9,893	9,893		

Srbija		LNUS 1.4.	375,000 kd;	95,580	7,754	5,658	Crna Gora
		LNUS 2.2.1.	50,000 kg;	28,000			Crna Gora
		LNUS 2.2.3.	5,000 kd; 360,000 kg;	390,500	10,835		Crna Gora

		LNUS 2.2.4.	20,000 metar;	3,600			Crna Gora
UKUPNO	4			517,680	18,589	5,658	

Turska		LNUS 1.6.	300 kd;	7,410	8,700		Crna Gora
UKUPNO	1			7,410	8,700		

UKUPNO	28				4,475,204	205,803	451,324
--------	----	--	--	--	-----------	---------	---------